

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Руденко Марини Юріївни
«АРГО, ЖАРГОН І СЛЕНГ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ Й
АМЕРИКАНСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНИЙ
СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ»,
поданої на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук
(спеціальність 10.02.15 – загальне мовознавство)

Сучасний час зумовив активізацію досліджень у сфері соціолінгвістики. Ця наука отримала широкий розвиток в усьому світі та є однією з найважливіших складових сучасного соціального пізнання. Її основна мета – всебічне вивчення відносин між мовою і суспільством, аналіз взаємозв'язку лінгвістичної і соціальної інформації.

Тема, обрана Мариною Юріївною Руденко для дисертаційного дослідження, без сумніву, є актуальною в наш час. Вона розкриває теоретичне вивчення арго, жаргону та сленгу в європейській та американській соціолінгвістиці ХІХ ст. – початку ХХІ ст. Актуальність дослідження також зумовлена тим, що соціальні діалекти, надзвичайно важливі для розвитку мовознавчої науки. Їх вивчення може бути успішним лише за умови послідовного й усебічного розгляду проблем соціальної діалектології в лінгвістичноісторіографічному аспекті.

Відсутність комплексного дослідження загальнотеоретичних проблем арго, жаргону та сленгу, зумовила необхідність їх ґрунтовного аналізу, що і намагалася зробити Марина Юріївна Руденко. Це дозволило їй розглянути значну кількість лінгвістичних праць, у тому числі й маловідомих. Отже, не тільки з лінгвістичних, але й культурологічних позицій ця наукова робота є своєчасною.

2

Мета дослідження, яку намагається розв'язати дисертантка, полягає у розкритті поглядів мовознавців XIX ст. – початку XXI ст. на теоретичні проблеми соціальної діалектології. Вірогідність обґрунтованості наукових положень та висновків, що їх сформульовано дисертанткою, забезпечується значним обсягом фактичного матеріалу (проаналізовано монографії, лекційні університетські курси, статті, авторами яких є українські, російські, англійські, німецькі, французькі, чеські та інші мовознавці XIX ст. – початку XXI ст.).

Окреслені в дисертації завдання розв'язано за допомогою актуалістичного методу, який знайшов застосування в лінгвістичній історіографії, а також дав можливість передбачити деякі тенденції майбутнього розвитку відповідних теорій.

Мета роботи зумовила характер поставлених завдань та структуру роботи. Дисертантка зосередила увагу на специфіці лінгвістично-історіографічного аспекту дослідження аргю, жаргону та сленгу; з'ясувала теоретичні аспекти і зробила аналіз теоретичних тверджень мовознавців щодо аргю; виявила й інтерпретувала погляди соціолінгвістів на теоретичні проблеми дослідження жаргону; розкрила специфіку студіювання сленгу в соціолінгвістиці.

Розглядаючи лінгвістично-історіографічний аспект дослідження аргю, жаргону та сленгу (1 розділ), дисертантка здійснила критичний огляд літератури за темою дослідження, простежила студіювання аргю, жаргону, сленгу в мовознавстві XIX ст. – початку XXI ст. (с. 29-41); проаналізувала питання термінології соціальної діалектології та її складових (с. 41-51); визначила метод і напрями дослідження (с. 51-60).

Таким чином, на думку дисертантки (с. 62), на сучасному етапі залишається багато білих плям, нерозв'язаних питань, протиріч у трактуванні соціальних діалектів. Недостатньо теоретичних досліджень лінгвістично-історіографічного характеру, бракує фундаментальних теоретичних праць з комплексного дослідження соціальних діалектів. Наявні праці не дають достатньо чіткої характеристики змін, що трапилися в аргю, жаргоні,

сленгу в ХХ ст. і особливо, наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст., висвітлюють лише окремі аспекти цих лінгвістичних явищ. Практика дослідження соціолектів в українській лінгвістиці наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. свідчить про певну обмеженість інтересів вітчизняних авторів (аналізуються лише соціальні діалекти сучасної української мови, переважно тільки окремі шари сленгової лексики).

Крім того, Марина Юрїївна наголошує (с. 63), що незважаючи на велику кількість досліджень з питань соціальних діалектів, до цього часу в різних лінгвістиках має місце термінологічна відмінність основних термінів і понять.

Другий розділ роботи присвячений розгляду арго як об'єкту дослідження в соціолінгвістиці в 30-і рр. ХІХ ст. – початку ХХІ ст. (с. 64-82).

Як зауважує Марина Юрїївна, у ХІХ ст. – на початку ХХ ст. у більшості європейських мов і в багатьох неєвропейських існують різні арго: бродячих ремісників і торговців, бідних, лірників, лаборів, злочинців, різних декласованих елементів, студентів, школярів тощо.

Теоретичних досліджень арго ще мало, перші достатньо глибокі починають з'являтися наприкінці ХІХ ст. – початку ХХ ст. Оцінки, трактування, характеристики арго різними авторами поки ще суттєво розходяться.

Аналізуючи жаргон у соціолінгвістичних студіях (40-і рр. ХІХ ст. – початку ХХІ ст.) (3 розділ), Марина Юрїївна досліджує специфіку загальнотеоретичних проблем жаргону в соціолінгвістичних студіях європейських та американських учених (30-і рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.).

Незважаючи на численні праці, доки ще лінгвісти не мають єдиного погляду на поняття жаргон. У різних лінгвістиках це поняття значно відрізняється як за формою, так і за змістом.

Марина Юрїївна наголошує (с.147), що завдяки працям вітчизняних та зарубіжних дослідників соціальна діалектологія помітно просунулася вперед у вивченні теоретичних питань жаргону. Водночас аналіз свідчить, що в наш

4

час зазначена проблема в науковій літературі відображена недостатньо. Бракує досліджень, що узагальнюють питання студіювання жаргону в соціолінгвістиці; у різних лінгвістиках спостерігаються істотні відмінності в поглядах на жаргон, його трактування; ці питання не вивчаються комплексно, на матеріалі різних мов, у історичному розвитку.

Студіювання сленгу у 50-і рр. XIX ст. – початок XXI ст. (4 розділ) дозволило дослідниці зробити наголос на історичному розвитку, еволюції сленгу, стану його функціонування і поширення в різних мовах, класифікації, притаманних сленгу характерних особливостях.

Дисертантка стверджує (с. 200), що незважаючи на значну кількість проаналізованих у дисертації теоретичних праць з питань сленгу, багато питань з цієї проблематики залишаються проблематичними і дискусійними, що відкриває широкі можливості й перспективи для подальших досліджень.

Практичне й теоретичне значення одержаних результатів не викликає сумніву. Результати дисертаційного дослідження є певним внеском у розвиток таких галузей науки про мову, як загальне мовознавство, прикладна лінгвістика, теорія та практика перекладу, соціолінгвістика.

Проте рецензоване дослідження не позбавлене певних питань та уточнень.

1. У дисертаційній роботі (с. 166) зазначається, що у першій половині XX століття сленг починає поширюватися і в європейських мовах. Чи можливо простежити регіональні риси сленгу в конкретній європейській країні і визначити основні шляхи входження англіцизмів у молодіжну мову?

2. Одним з найбільших винаходів XX-XXI століття по праву вважається комп'ютер. Природно, що як і будь-який винахід, комп'ютер породив новий потужний пласт термінології, яка розвивається за загальними семантичними законами і водночас має низку специфічних рис. Хакери, які працюють у галузі програмування, відрізняються високим рівнем інтелекту, що, як правило, супроводжується наявністю почуття гумору. На Вашу думку,

особливий лінгвокультурний феномен, який заслуговує на пильну увагу і вивчення, називається комп'ютерним жаргоном чи сленгом?

3. Жаргон чи сленг використовується певною групою, що належить до сфери політики (професійні політики, політичні журналісти, політтехнологи). Преса, телебачення, інтернет (блогосфера) активно використовує політичні жаргонізми чи політичний сленг, і як це впливає на суспільні та політичні процеси і рішення?

4. Кожний індивід несе в собі свою неповторну, індивідуальну культуру і картину світу, що створює багатоярусну систему сприйняття інформації. Сучасний світ зазнає стрімких змін, породжених глобалізаційними процесами, формуванням світового інформаційного суспільства. Соціум набуває таких сутнісних характеристик як розмаїття, мобільність, інтеграція і взаємозалежність, урбанізація тощо. Які спільні проблеми арго, жаргону та сленгу в європейській та американській соціолінгвістиці?

5. Чи може призвести функціонування арго, жаргону і сленгу до знищення літературної мови?

Однак, положення та висновки дисертації цілком придатні для їх творчого застосування в подальших наукових студіях іншими дослідниками. Наведені публікації та автореферат відображають основний зміст дисертації.

Опрацьований матеріал викладено логічно, послідовно, він має ґрунтовну теоретичну основу і переконливі висновки, що підсумовують розділи та підрозділи роботи.

Загальні висновки виконаної роботи в цілому є аргументованими і відображають історію і сучасний стан дослідження арго, жаргонів і сленгу в європейському й американському мовознавстві.

Виходячи з усього вищезазначеного, вважаємо, що Марина Юріївна Руденко у дисертаційному дослідженні досягла поставленої мети: її робота є завершеною науковою працею, що повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання

старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013р. № 567, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.15 – загальне мовознавство.

Офіційний опонент:

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови та славістики

факультету філології та соціальних комунікацій

Бердянського державного педагогічного університету

Г. Л. Вусик

Підпис Вусик Г.Л. підтверджую.

Учений секретар

Бердянського державного

Педагогічного університету,

кандидат філологічних наук

Т.І. Нікішина

